

Αν ραγίσει η Ευρώπη;

Η κρίση στην ευρωπαϊκή οικονομία είναι πιθανό πως θα αφήσει πληγές. Εφόσον η έξαρση που προκαλεί η ρωσική εισβολή υποχωρήσει, όπως και όποτε γίνει αυτό, η Ευρώπη θα βρεθεί με υψηλότερο κόστος ενέργειας και χρήματος, χαμηλότερα πραγματικά εισοδήματα και μειωμένη δυνατότητα των κρατών να παρέμβουν αποτελεσματικά σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Ασυμμετρίες εντός του κοινού νομίσματος θα ενταθούν, με τις οικονομίες να κινούνται σε διαφορετικό κύκλο ως προς τον πληθωρισμό ή την ανάπτυξη και ο συντονισμός της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής μπορεί να είναι δύσκολος.

Συχνά παρατηρείται ότι η Ευρώπη εξελίσσεται μέσα από κρίσεις, πως όταν τα προβλήματα δεν αφήνουν πλέον εναλλακτική διεξοδο, υπάρχει συντονισμός και δρομολογούνται προσαρμο-

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ
ΒΕΤΤΑ

γές. Πράγματι αυτό έγινε αρκετές φορές στο παρελθόν, αλλά δεν σημαίνει πως θα γίνεται πάντα. Αλλωστε, το ότι χρειάζεται μια σημαντική κρίση για να διαμορφώνεται πολιτική μάλλον αντανακλά θεσμικές ατέλειες και αναποτελεσματικότητα διακυβέρνησης. Ασφαλώς,

η ευκαιρία για ισχυρή ανάπτυξη στην ήπειρό μας τα επόμενα χρόνια υπάρχει και αυτή πρέπει να είναι η κεντρική μας υπόθεση. Μπορεί να στηριχθεί στη μετάβαση προς καθαρή και φθηνή ενέργεια και ενίσχυση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών. Η εξέλιξη αυτή δεν είναι όμως εξασφαλισμένη και οι κίνδυνοι εκτροπής είναι σημαντικοί.

Τι μπορεί να σημαίνουν αυτά για την ελληνική οικονομία; Πάνω από τέσσερις δεκαετίες έχει σημείο αναφοράς τη σύγκλιση στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Η θεσμική λειτουργία βελτιώθηκε μέσω της προσαρμογής των κανόνων στους ευρωπαϊκούς. Η παραγωγή αλλού ενισχύθηκε και αλλού υποχώρησε, αντανακλώντας εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις, αλλά και προγράμματα χρηματοδότησης. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο πρόσφερε ασφάλεια, ακόμη και αν η δική μας οικονομία αναπτυσσόταν αργότερα από τον μέσο όρο. Το κοινό νόμισμα μείωσε περαιτέρω τους κινδύνους και το κόστος χρηματοδότησης. Παρά τους κλυδωνισμούς της βαθιάς κρίσης της περιφέρειας στην ευρωζώνη και τις αστοχίες χειρισμών, τελικά υπήρξε λύση διάσωσης. Σήμερα η οικονομική κατάσταση στη χώρα θα ήταν πολύ χειρότερη χωρίς ευρωπαϊκή εγγύηση για το χρέος και νέο δανεισμό ή προγράμματα χρηματοδότησης της ανάκαμψης.

Ο πόλεμος από τη Ρωσία και η μελλοντική απομόνωσή της, το Brexit, η ενεργειακή και οικονομική κρίση σημαίνουν πως δεν είναι δεδομένη η ευρωπαϊκή πορεία. Η εντύπωση πως, ό,τι και να γίνει, η οικονομία μας θα είναι άνευ όρων προστατευμένη είναι εσφαλμένη. Αν και το πιθανότερο είναι πως συνολικά η Ευρώπη θα κινηθεί θετικά, μπορεί να υπάρξουν ρωγμές και οπισθοχωρήσεις. Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος να προχωρήσει η ενίσχυση της οικονομίας μας με απόλυτη αίσθηση επείγοντος, ώστε να μην είναι ευάλωτη σε ενδεχόμενες περιοχές νέων κινδύνων προσεχώς.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών